

PATNUBAY NG BAYAN

THE PEOPLE'S GUIDE

YEAR
TAON III

MANILA, MARCH,
MAYNILA, MARSO,

1917

No.
BLG. 23

Macleod & Co. Inc.

MANILA, CEBU, CHICAGO, NEW-YORK, LONDON.

Exportadores de Fibras

Agentes de Compañías de Seguros

contra incendio y de líneas

de vapores para América y Europa.

G. URRUTIA Y C. a

Exportadores é Importadores

Comerciantes en toda clase de productos del país.
Consignatarios de los vapores.

"Albay", "Ntra. Sra. de Begofia", "Amelia", y Pailebot "Equis"
con servicio regular a los puertos de Legaspi, Tabaco,
Lagonoy, Daet. Nueva Caceres y Guinayangan.

Muelle de la Industria 1043

MANILA, I. F.

Direccion Telegrafica: "URRUTIA"

P. O. Box 597.

Claves: AI, ABC, 4.a y 5.a Edicion y Lieber's

Telefono 319.

Insular Lumber Company

Our Tanguile and Almon Lumber Offers an Acceptable
and Reasonably Priced Substitute.

FOR

MAHOGANY

Large Stocks Always on Hand Well Manufactured
and Seasoned

Write for Samples and Prices.

MANILA, P. I.

THE PEOPLE'S GUIDE

ENGLISH SECTION

EDITOR: P. L. STANGL, B. S.
P. O. Bx 733, Manila.

PROPRIETOR AND MANAGER:
SOFRONIO G. CALDERON
758 Reyna Regente, Binondo, Manila.

SUBSCRIPTIONS

Single No	10 centavos
One year	P 1.00
, , in provinces and	
U. S.....	, 1.20
Foreign: one year.....	, 1.50

3RD YEAR.

MANILA, MARCH, 1917.

No. 23.

Duties of Government

One of the blessings, and at the same time too often a curse of Americanism is its stubborn belief in the right of the individual. Hence the tendency toward aloofness from the things of every day life, which characterizes government built on the lines of the american plan.

What Europe has learned long ago by the iron stress of actual experience, and has put, in one form or another, into concrete form, that happy-go-lucky America still shrinks from, even in these days of struggle with material problems.

The innate love of liberty which is the concrete expression of american ideals, is too often appealed to, and successfully, by those whom it is the duty of government to control, and the fear of any modification of this ideal hampers too often our government in fulfilling that most paramount duty of government, the protection of the helpless against tyranny or exploitation in any form.

Too great a worship of material things and too profound regard for the "rights" of property prevent it from stepping in firmly at this critical time to deal vigorously, while justly, with that vilest of harpies in human form, the merciless exploiter of the needs of the many, above all, of the helpless poor.

The abnormal conditions brought about by the war, as interference with production, disequilibration of needs, and real difficulties of distribution, leading to abnormally high freight rates, have been made the excuse, under cover of which speculation is rife and shameless exploitation is the result.

As a consequence, on both sides of the Pacific have we seen the phenomenon of a country with super abundance of food production in the grip of unnecessarily high living cost, because on the one hand the love of the dollar, that admiration of the skill of expressing, as it were, blood from stones, and on the other the fear of action which curtail the right of free action, even if that free action be employed by greedy speculators to imperil the very existence of the many, has led to idle talk and utter lack of action on the part of the government, whose duty it is to protect the many against the soulless greed of the few.

The recent political crisis has again been made the pretext of the speculators to force prices for food supplies to incredible as well as unnecessary limits. Heedless of the suffering caused, careful only of their ill gotten gains, they again are reaping a golden harvest from the life blood of the poor.

"EL 82" TINDAHAN NG PINTURA

LIWASAN NG BINUNDOK, TELEFONO No. 82.

Ipinagbibigay alam sa mga suki at sa mga maninini ng damit, na dumating na ang bantog at kilalang

"TINTURA PROGRESO"

pulbos na Maitim at sari-saring kulay, gamit sa pagtitinà ng mga damit na sinay, husi, sutlå at iba-ibang kayo pa, kaniang dayuhin bago maubos ang sinabing partida.

It is time that the government steps in to control the situation. Either by adopting a schedule of maximum prices, or else by direct control of the supplies, as other governments are doing in these times of trial, it should step in to protect the consumer, laying down that fundamental doctrine that the freedom of the individual ends where it imperils the welfare of his neighbor and fellow citizen.

Heavy penalties should be meted out unsparingly to every man, merchant or trader, be he small or a part of powerful business interests or corporation, who in these times speculates in food stuffs and other necessities, forcing up the price to limits far beyond what the real situation warrants, in order to get rich quickly.

Through the import manifests at the Custom House, and the Internal Revenue, the government has more than ample means to ascertain what prices are fictitious and the police power of government is ample to step in effectively to crush such exploitation with a firm hand.

Only prison sentences should be meted out for such offenses, as fines would merely make the government a partaker, without really serving as deterrent, as such fines would merely be laid on the consumer, who pays the bills as a last resort.

Cases like the recent jump in milk prices, which vitally imperils the life of thousands of babies should be sternly dealt with. Even if the cry of confiscation be raised in order to deter governmental action, no heed should be paid to it, as such action is *not* confiscation, but rather that which it is aimed at.

Let the government fulfill its most important duty, that of protecting the helpless masses from the exploiters greed.

TAGALOG-ENGLISH DICTIONARY

(Continuation)

Aliwálas, adj. Clear, well ordered room or place.
Aliwín, v. ("in" form of aliw) To console, to

Sportsman's Headquarters

SQUIRES, BINGHAM Co.

GUNS AND AMMUNITION
TENNIS GOODS, GOLF,
AND PHOTO SUPPLIES,
MOTOCYCLES, BICYCLES.

Plaza Goiti,
Manila.

No. 179 Nanking Road,
Shanghai.

comfort, to cheer, to amuse, to entertain, to solace (definite).

Aliwan, n. Pastime, diversion, sport; delight, comfort; sporting place.

Aliyánas, n. (not common) Varnish.

Alkagüete, (Spanish word) n. Ruffian.

Alkitrán, (Spanish word) n. tar, pitch.

Almanáke, (Hebrew word) n. Almanac, calendar.

Almirés, (Spanish word) A vessel in which materials are pounded with a pestle.

Almirol, (Spanish word from almidon) n. Starch.

Almífrulan, n. Starching instrument.

Almirulín, v. ("in" form of almirol) To starch rice or any other materials (definite)

Alò, root word expressing the idea of comforting a child.

Alók, root word expressing the idea of proffering anything through politeness.

Alóg, n. Wading; plunging into water.

Alón, n. Wave.

Alongain, n. A plant.

Alpá, (Spanish word from arpa), n. Harp.

Alpás, Root word expressing the idea of loosing any thing.

Alpasán, v. ("an" form of alpas) To loose, to untie, to free, to set at liberty, to pardon (definite).

To be continued.

ANTONIO M. H. LIM-GENCO Y CO.

Plaza del Conde No. 127, Manila, I. F.

Comisiones y Consignaciones de tabaco rama de Isabela,
Cagayan y Pangasinan.

Telefono 3620.

P. O. Box 901.

Do you want a strong body and muscular control?

By M. N. Bunker

ABDOMINAL MUSCLES

Extending across the front of the body, from side to side, and from the breast bone downward lies a vast expanse of muscular tissue, which performs one of the most important functions of your entire muscular system. Back of these muscles lie the digestive organs, the liver and kidneys, all of which require protection against injuries from the outside. This protection necessarily comes from the muscles lying over them, and if for any cause they are not well developed, they do not furnish the protection they should. Because of this you should give early attention to this large field of muscular tissues.

There is another reason why you should strengthen your abdominal muscles. A great many of the movements of the body require action of these muscles. When you bend forward, or backward, or to the side, you are able to do it only because of the muscles which extend across the front of your body from one hip bone to the other. There are many other movements of the body which bring these muscles into action, and you limit your body in all of these if you have not given your abdomen plenty of strength building work.

But there is still another reason why you should strengthen these muscles; if possible, it is even greater than the others. Exercise of these external muscles is almost the only way in which you may strengthen your internal muscles. Your stomach gains strength as the muscles lying over it are developed; the entire intestinal tract with its important functions is better able to perform its work when the tissues which protect it are firm and strong. Even your heart is affected by the efficiency or inefficiency of your abdominal muscles, and this in turn controls the flow of blood over your body.

Knowing these truths about your body and its requirements and demands, you can easily realize that time spent on such exercises as will strengthen this region, will be well spent indeed.

TY-CAMCO, SOBRINO

Importacion y Exportacion de
toda clase de Productos

Comisiones y Consignaciones
Consignatarios de los bapores "Churruca" y "Panglima"

Hormiga, No. 10,

Manila, I. F.

Of all of the internal organs affected by exercises of this kind, it is possible that the stomach is more directly benefited than the intestines, the heart or liver. Naturally it seems that the stomach should get its exercise and development from digesting food, but it does not. Instead, every bit of work which it performs in digesting food tears down the tissues of the stomach, and these must be built up by exercise. If you use your arms continuously in performing some hard labor you know that you are not building them, and so when you are ready to develop the arm muscles you give them special exercises which will add to, rather than destroy, their strength.

Now, if you are to have a powerful stomach you must give it the same kind of treatment. When it digests the food which you have swallowed it requires rest and exercise unconsciously, for every time you bend forward, the stomach muscles are given employment. And this is why it is more difficult to bend the body forward just after eating a hearty meal and while the stomach is actively engaged in breaking up your food into tiny particles.

Working thus intelligently it is possible for you to reach and strengthen your stomach by developing the muscles which lie over and protect it. There are a number of these muscles, situated in two layers, one above the other. The inner layer, however, is developed at the same time as the outer layer and so you may be sure when you have firm, powerful outer abdominal muscles, that those lying beneath are all that need be desired.

A prominent pair of muscles are the rectus abdominis, both of which are attached to the diaphragm and so are brought into active use in breathing. These muscles cover practically all of the abdomen, lying one over the left and the other over the right side. Besides these two there is another important muscle which has a simple name. This is the descending or external oblique, a broad, thin muscle covering much of the sides and front of the abdomen. This muscle is attached at its upper edge to the lower ribs, and explains the action of the abdomen in deep breathing. There are other muscles, none of which is of as great importance, and all certain to be developed as these larger ones gain in strength.

LA PAZ Y BUEN VIAJE

SOCIEDAD EN COMANDITA

Acciones al alcance de todas las fortunas
desde un peso cada accion.

Bajo la Gerencia y Administracion de Teodoro Sandiko.

Fabricacion de Tabacos y Cigarrillos de menas
y marcas exquisitas y a precios modicos.

Oficina Central: Asuncion 429, Manila. Tel. 8041.

You may test your abdominal muscles for strength, very easily. Stand erect, bend the body forward until it is level with the hips. Straighten immediately, repeating ten times in rapid succession. If you have a tired feeling your abdominal muscles are very much in need of exercise.

EXERCISE 1

Standing erect arms at sides, bend toward the left permitting the body to go as far as it possibly can. Hold for a moment, and then return to normal; from normal bend to the right in the same way. Repeat at least ten times before undertaking the next exercise.

EXERCISE 2

Standing as before, draw the abdomen in as far as you can, holding for a few moments; then force it out, repeating this movement for three or four minutes, all of the time breathing as fully as you can. Do not make the mistake of drawing in the abdomen when practicing deep breathing, for such a habit is very harmful. The action of those muscles when you are breathing deeply should be active and rise and fall just as the chest moves.

EXERCISE 3

Stand with your feet about four inches apart; raise your arms until they are level with your shoulders and pointing directly out from the sides. Now swing the body vigorously toward the left. Do not turn your body, nor move your legs but twisting the body at the waist line, swing it around in this position. Hold while you mentally count, 1-2-3-4-5, and then swing around toward the right in the same manner, the right arm pointing backward and the left toward the front. Do this a great many times, but take care not to make your muscles, either internal or external, very tired. And do not practice any of these exercises immediately after, or just before eating.

The best possible time for these abdominal exercises is just before going to bed at night, or on arising in the morning. At this time your body may be free from binding clothing. After a few weeks of this practice your abdominal muscles should be firm when tensed or

drawn tight.

Just as with other exercises, you must be regular in your practice, while doing each drill with vigor.

English as She is Wrote

This language of ours is always tricky, and few there be who escape taking an occasional header into some verbal "pud muddle."

Every one of us has his favorite story of the speaker who stumbles helplessly among his phrases. This list of written examples may supplement some individual's private stock of choice examples.

A board of Health: "All persons who have dogs or cats running at large are hereby notified that they will be killed within twenty-four hours after the date of this notice."

An Insanity Expert: "It was plain that the man was demented, as he would not eat himself or allow anyone else to."

A High School Principal: "Students will not be allowed to throw stones at cows or other animals on their way to school."

A Preacher: "My brethren, we will sing songs of joy ourselves this morning, because the choir is absent."

A Doctor's Wife: "I know he will die because my husband is his physician."

The Local Editor: "On last Wednesday evening, as Stephen Jones was driving a young mule accompanied by his father-in-law, he suddenly commenced kicking, and the buggy being soon overturned, both were thrown heavily to the ground. He then endeavored to subdue the vicious brute, and he kicked him so severely that he was injured internally. He was at once driven home and everything possible was done to save his life, but all in vain, and he died about an hour after the accident. His loss is regretted by all. His father-in-law was not seriously hurt."

An Evangelist: "The penurious, miserly, dishonest, murderous, immoral, glutinous, scheming, selfcentered devil."

And the best of this lot, if not one of the best in all literature, is that by which "Punch" once took a rise out of a solemn and snodgy

I. DE LEON

Pumipinta ng BAHAY, CARATULA

Ayos sa panahon.

Mababang Tumanggap

175 ROSARIO Manila, I. F.

TEL.

3576

TEL.

3576

Ateneo Rizal

College of Pharmacy—College of Medicine—College of Agriculture—College of Mines.

FOUNDED 1904—INCORPORATED 1909.

The new term opens July 1st. Inscription now open. New laboratories and greatly improved courses and equipment.—The best College of its kinds,—special night courses in shorthand typewriting and preparation for civil service examination.

For particulars apply to 719-723-725 Rizal Ave. Sta. Cruz. P. O. Box 733.

London newspaper:

"One of our esteemed contemporaries is very much worked up in its mind about Mr. Balfour's foreign policy, which it compares to that of the camel, which when pursued buries its head in the sand. We quite agree with our esteemed contemporary about Mr. Balfour's foreign policy, but we fear it is getting its metaphors mixed. Surely it is not thinking of the camel, which when pursued buries its head in the sand, but of the ostrich, which when pursued runs its eye through a needle."

Those Tasks

A task never grows smaller and lighter by sitting down and lamenting that it must be done, and there is an old maxim that teaches us that a thing "once begun is half done".

A farmer friend of mine has a boy of fourteen years, named Billy, who is like a few other boys of my acquaintance. His heart is heavy and a cloud immediately overspreads his mental horizon when he is asked to make himself useful.

"Billy," said the father one day, when I was at the farm, "why don't you go to work at that little patch of potatoes?"

"Aw", whined Billy, "there's so many of them, I'll never get them hoed."

Venta de todas clases de Sombreros del País.
Confeccción de Diferentes formas de Sombros a Elección del consumidor.

Espacialidad en Blanqueo y Compostura Prom-titud! Esmero! Economía!

Baliwag Hats Sotre

P. C. REYES, Prop.

No. 1118 Ave. Rizal, Sta. Cruz, Manila, P. I.

Native hats of all Kinds for sale.

Hats made into different styles at the choice of purchasers.

Speciality in hat bleaching and blocking.

Promptness! Elegance! Economy!

Taller de Escultura Marmoleria y Plateria

—DE—

C. CASTILLO é HIJO

Premiada en la Expo. Con medallas de sicion de Filipinas Oro y Plata

Se reciben toda clase de Lapidas, Panteones, M-
trabajos consistentes en numentos y mausoleos de
Imagenes, Andas, Alta- Marmol y Estatuas de
res, Pulpitos, Marcos, ta- llados, y bordalesas de cemento, etc.
oro y seda, etc.

Calle R. Hidalgo, Nos. 310 y 306 (antes)

San Sebastian, Sta. Cruz, Tel. 3157

His father walked away, and I heard Billy exclaim, in a tone indicating great mental distress:

"It makes me sick to think about those old potatoes!"

"Why do you think about them, then?" I said, laughingly.

"I have to," he replied, dolefully, with a sorrowful shake of the hand. "I've been thinking about them ever since I got up this morning."

"How long, Billy, will it really take you to hoe them?"

"Well, at least an hour."

"And you've been distressed about it ever since you got up?"

"Well, I—I—" Billy began to grin, took up his hoe, and said, "I never thought of that!"

The potatoes were hoed in just forty minutes.

The Dauntless Boy

Oh, here's to the boy that forges ahead.

Whatever the obstacles be;

The boy who goes into the race with a smile.

And always is buoyant and free;

The boy who has grit to turn from dark clouds

Their silvery lining each day,

Who bravely does face the struggle and pain

With never a sad word to say.

Life's race is a grand old race—yes, indeed!

For him who does ne'er think of luck,
But knows getting through the breakers ahead

Dependeth alone on his pluck!

He dauntlessly smiles as away goes his boat,

He rows and rows hard, smiling still;
And, smiling, he takes his strong getthere stroke,

Determinedly saying "I will."

He WILL, the brave boy who forges ahead,

Whatever the obstacles be!

The boy who e'er sticks to the getthere stroke

And always is buoyant and free—

A little ahead, with brilliant success

His efforts shall surely be crowned;

For yield must the world to the grim force of

The boy who can never be drowned!

¡HINTAY KAYO!

¿NATIKMAN NA BA NINYO ANG AMING

Ginebra Ayala

Ginebra S. Miguel

at Ginebra Nacional?

¡Kung Hindi pa, ay Sayang na sayang!

Makapagpapatotoo pa ng kanyang buti ang walang tigil na paglakas ng aming pagbibili at ang mga pagpuri ng nagsisibili sa amin.

¡¡TIKMAN NINYO!!

ng kayo'y magsipaniwala.

MGA LUGAR NA KABIBILHAN

Pakyawan { Sa aming gawaan No. 625, Echague, Maynila.
                  { Sa aming tinggalan No. 630,   ,,   ,,

Ayala at K.^a

Fabrica ng Alcohol.

Na itinatag noong 1834---May 82 taon na ngayon.

Echague 630, 652 Maynila, S. P

PATNUBAY NG BAYAN

PAHAYAGANG BWANAN

NAMAMATNUGOT
Sofronio G. Calderon.
PANGASIWAAN
758 Reyna Regente, Binondo

KARUNUNGAN
KAGALINGAN
AT KAPAYAPAAN

HALAGA:
Isang salin: ..... 10 cént.
Isang taón: ..... P 1.00
Sa lalawigan at E. U., 1.25
Sa ibang lupain ...., 1.00

Taón III

MAYNILA, MARSO, 1917.

Blg. 23

Sa ating Lehislatura

Itong "Patnubay ng Bayan" ay isa sa napasalamat sa pagkakapatibay ng ating Lehislatura sa kautusang nagpapahintulot ng "Divorcio" o paghihiwalay ng magasawa kailan mat ang isa sa kaunila'y ma'y matwid na humiling nito. Sa ganito nga'y mababawasan ang kahalayan sa mga angkang pilipino; ugunit iminumungkahì namin sa kanila (sa ating Lehislatura) na yamang siniwikang kapuripuri ang paglilinis sa ating bayan, ay pakálubusin ang paglalapat ng lunas sa iba pang kasalaulaan o kahalayan, na, sa ngayo'y untiunti lumalaganap.

Ang tinutukoy namin ay ang kagagawang inuugall ng maraming dayuhan (at ng tagarito rin naman) sa mga kaladkaring babae rito sa atin. Ang isang dayuhan ay darating dito sa Pilipinas, hahagilap ng babaeng mákkakasama, magkakaanák ng isa, dalawa, tatlo....at sapagka't hindi kasal, ang kanyang mga anak ay *anak sa hupaw*. Pagkaraan ng lima ó sanggayong taón ay uuwi sa kanyang lupain at nátiira rito ang *sukul* [ang mga anak sa hupaw] ng dayuhang yaón. Ang ganyang salaulang pamumu-

hay na ngayo'y lubhang lumalaganap dito sa Pilipinas, maging sa mga dayuhan at maging sa mga tagarito ay marapat ng ring pagkuhan ng isang kautusan, na yaong lahat na nag-sasama ng di kasal ay lapatan ng isang marapat na parusa upang masangsala agad ang ga-nyang kaugalian at tuloy hwag nating sapitin ni itong ating lupain ay matawag sa ibang panahon na "bayan ng mga anak sa hupaw".

Ito nga'y iminumungkahì namin sa Lehislatura Pilipina.

Sa Murang Sabon ay Nagkakamoy ang Damit

Hwag kayong gumamit sa paglalaba ng murang sabon. Habang humihirang kayo ng malaking bareta ay lalong masamá ang url, na anopat'lalo kayong nahahagaran. Uulit-ulitin niyo ang pagsasabon at gayon man ay nagtaglay pa rin ng masamang amoy ang damit.

ANG BAZAR NA MAY LUBHANG MARAMING TINDANG

Pang Mahal na Araw

AT LAHAT NA BAGAY PARA SA MGA PILIPINO AY ANG

LA PUERTA DEL SOL

ESCOLTA

- 49 -

ESCOLTA

- 49 -

Sa laki ng bareta ay walang sukat kinalaman ang url. Ang sabong Lenox, na kaigiban sa kamay, ay makakapagpabuti ng ibayong higit kay sa isang malaking bareta ng murang sabon. Ang sabong Lenox ay agad nakailinis ng damit at tumatagal ng higit sa makálawa ng itinatagal ng malalaking bareta ng sabóng mura. Ang sabong Lenox ay nakailinis na maigi ng damit at ang amoy ay nakahahalina.

Hwag kayong wabibighani sa laki. Ang sabong Lenox ang inyong gamitin, sapagka't sa paggamit ninyo niyan ay di kayo magpapaulit-ulit ng pagsasabon.

Ang ating mga kochero

Doon sa hindí palasakay sa karromata ay hindí makakapuna ng mga kapansanan sa pag-sakay sa mga iyan; nguni't sa mga palasakay ay di lingid. Di namin nilalahat at marami rin namang mabuting kochero, ay tumawag kayo ng isang karromata at lubhá pa't may sabong ó karrera ó pistá, ay hindí man lamang kayo sagutin ng kochero. Dito'y tinatawagan namin yaong mga kocherong may ganyang pangungugali, na mangyaring magtaglay ng kaonting kabaitan ó sa katagañg sabi'y matutong makipagkapwà tao. Sakaling sila'y may hinahabol na sakay ó kaya'y papauwi na, ay magsabi ng katotohanan at sa gaunay di sila kagagalian.

Mayroon din namang mga kochero na pag nahalatang siya'y gagamitin ng kanyang sakay ay karakarakang magbabarumbadó, na halos ipaghampasan ang kanyang karromata sa mga poste ó trambya, na kaipala'y siya tuloy nagiging dahil ng mga kapahamakan. Kung siya'y ayaw pagamit ay magsabi agad sa sasakay na siya'y pauwi na at pagod na ang kanyang kabayo ó kaya'y ibang dahilan; at sa akalà namin ay hindí sila pipilitin, málibang masamang tao ang kani-lang mákatawpô. Ang matwid kaipala ng isang

Damas

En estos tiempos tan delicados para la salud, por el temido cólera y otras enfermedades contagiosas, lo mejor es estar preventas, mandando todas nuestras ropas á lavar y desinfectar en la conocida lavandera de vapor

LA SANITARY STEAM LAUNDRY
Teléfono 529

kochero kung kayâ nagkakagayon ay dahil sa kabaan ng bayad kung ginagamit ng "por hora" na ₱0.40 sa unang oras at ₱0.30 sa mga sumusunod. Kung siyang dahilan ay may paraan, ang sila'y magkkisa na hilingin nila sa Hunta Municipal na taasan ang bayad na "por hora", na kami man ay sang-ayon sa gauyang paraan, na dapat gawing ₱0.50 bawa't oras ó hwag ng babaan sa ₱0.40 ang bawa't oras.

Mayroon nainang mga kochero na ayaw patatabí at ang ibig ay laging nasa gitnâ, na ganyan na lamang kung magpatulin kahi't sa mga likô ó gipit at mayroon namang laging nag-aantok. Ang mga ito'y isa rin sa mga pinagkakadahilanan ng mga kapahamakan, na makasagásà ó mábanggâ sa trambya ó automobil.

Ang iba naman ay talagang hindí marunong humuli ng bisyo ng kabayo at hanggang sa minamartir ang nasabing hayop, na di man lamang iniisip na yaong kanilang tinatampalasan ay siyang nagbibigay buhay sa kanila.

Sakâ mayroong mga kochero na di man lamang nakakaalam kung saan naroroon ang ga-yo't gayong kalye, na tuloy masasabi ng isang dayuhang maisasakay ng gayon; na dito sa bayang Maynilà ay walang mabuting ayos. At sa bagay na ito ay iminumunkahî namin sa Hunta Municipal na ito'y pagukulan ng isang batas na ikasasaayos, o sa katagang sabi'y isailalim ang mga kochero sa isang paglilitis na gaya rin ng ginagawâ sa mga "chaffeur".

"ANG TIBAY"

SINILASAN NINA TEODORO AT KATINDIG

Ave. Rizal blg. 2315 at Sucursal Arcarraga blg. 630

TEL. 3331, MAYNILA, K. P.

Kung masirà na may paraang mabuo'y ibalik at gagawin ng WALANG BAYAD.
Tignang mabuti ang TATAK ng hindí malinglang ng mga manghuhuwad.

Mga nagpapatotoo ng kamilang mga yari:

"Kating-tangi ang ginagawang napakahigpit na pagsisiyasat ng mga sinelas na nayayari sa araw-araw na kung ibabatay natin sa ibang pagawaan ay halos kalabati lamang. Datapwa't kung kaya ginagawa ito ng may-ari ng ANG TIBAY ay sa pagkakilala niyang yao'y katungkulang di maiaalis nino man."

UNION DE CHINELOS DE FILIPINAS.

Ang Sinelasang ANG TIBAY ay kinagiliwan ng kanyang mga suki dahil sa pagkamaingat sa pagpapagawa.

PEDRO ROXAS.

Ibaasahan ko pong ang kasunduang iyaryat labas ding napakatibay gaya ng mga sinelas, at iba pang bagay na sa tindahang iya'y inyong ipinagagawa.

LOPE K. SANTOS.

DAPAT SUMPAIN

Sa loob at labas ng bayang kong abâ
may harì at punong walang paghahakâ
may taksil may lilong laging nakaakmâ
na sa bunying tuntuni'y isang máninirâ.

Sa harap ng lipi'y hindi magkamayaw
ang sakim at gutóm sa lahat ng hagay
puri'y niyuyurak sangpung karapatan
dahil sa pagنانais ng dakilang yaman.

Ang hangâl na punò sa loob ng bayan
sa lahat ug dukha'y isang harihan
sa bawa't mababa'y siyang kátaastaasan
at isa ring bayani ng mababang asal.

Maraming alipin ang sakim na hari
na pawang dungsít walang pagwawari
sunod sa iyutos na walang paglilimí
kahî't pag kadiwarâ ng bayan at lahi.

Sa tuntuning ito'y kapag nagbabaya
tayong māmamaya'y pagkakabihâ
may matuwid ka may pawang walang bisâ
sa harap ng hari't punong máninilâ.

Kapag ang tao'y walang pagmamahal
sa tunay na lipi't bayang tinubuan
sa trono ng sama'y doon tinatanghal
ng mga dakilâ at may karanganlan.

At kung ang tao nama'y walang paghahakâ
sa sariling buhay at nagpapabayâ

kaaway ng bayâ't laging kinukutya
ng may karanganlan sa alin mang lupâ.

Ang sakim na punò at masamang asal
saan man tumungo'y liglig sa buhay
kabaka ng matuwid at pinangdidirihan
ng alin mang lipi sa lahat ng bayan.

Sa anyô at kilos ang banal mong pusô
sa dilang matamis kapag narahuyô
pawang kabaliwan ang sa iyo'y ituturo
ng sakim na hari at masamang punò.

Kaya dahil dito'y hwag mong ipaubaya
na ang liko't bugtot siyang managanâ
karapata'y itutol hwag mangayupapâ
sa harap ng punò at haring kuhilâ.

Ang bawa't masama'y kung ating bayaang
lumuklok sa trono ng kaligayahan
kalupitang gawa'y siyang mamaibabaw
sa ulo ng ating mga kapisanan.

Kaya ikaw naman tao, na pinagpupunuan
ng haling na puno't walaug pagnilay
sa bunying tuntuni'y isa kang sagabal't
sa tumpak na matuwid laging nasisinsay.

At iyong gunitain sa bawa't sangdâlî
ang pagkakapugal ng dakilang lahi
at kayâ namamaslang ang sakim na hari
nasa namamayan walang paglilimí.

At sa buhay na ito'y sukat pagwariin
ng alin mang lipi ng bayan natin
kapag napasakop sa lihis na tuntunia
kungdi man busabos ito ang alipin.

Yu Biao Sontua

Dasmarinas No. 209. Manila, I. F.

Comerciantes en toda clase de Productos del
Pais.---Importacion de Arroz.---Molino de Arroz en
Bautista, Pangasinan.

Armadores del Vapor

Y SONTUA

SUCURSALES:

Calbayog, Catbalogan, Carigara, Tacloban y Surigao,

Direccion Telegrafica: "SONTUA".

Tel. 68. Box 186.

At ang sakim na hari sa pilak at yaman ay siyang tanikalâ sa gipit na buhay ang punong masama'y ang nakakabagay mabanig na hayop sa bundok at parang.

Sa lehat ng ito'y isang paglilining—ng tao sa bayan ang dapat gamitin at sa madaling sabi kung nakaririmarim ang punong ganito'y dapat na sumpain.

BANAAG

Obando, Bulakan, P. I.

Maningning at dakilang talumpati ng Pangulong Quezon sa Opera House

(Karugtohg)

Ang balak ng mga paring nakapangyayari sa simbahang Romano.

Isang kapalaran natin ang pangyayaring nata>tag dito sa Pilipinas ang pagkakahiwâlay ng simbaha't pámahalaan. Ang karapatang iyan na inusig ni Rizal at buong lugod na tinumbasán ng kanyang buhay ay natamô natin. Ang pánguuahan batás ng Pilipinas ay nagpapasya ng lubusang paykakahiwâlay ng Pámahalaan at ng Simbahan. Datapwa't gayon man, ang kasamaang binaka ni Rizal ay hindî rin napawing lubos, at kung hindî ididilat ng bayan ang kanyang mata at gagamútin ug totohanang paggamot ang sakít, ay hindî dapat ipagtaka, na makaraan, ang ilang taon, ay makitang tayo'y mapabalik sa kalagayang kinaroonan natin noong 1896. Tunay ngâng hindî na natin namamalas ang hayagang paúgangayupapà ng mga namamahala sa bayan sa mga may kapangyarihan sa simbahan; hindî na ipinagmamalaki ng mga taong ito na sila'y nakapangyayari sa loob ng pámahalaan. Nguni't, kaginoohan, kailangan sabihin ang katotohanan; kailangang ihayag ang pangyayari bago sumapit ang kapanahunang ang pagpapahayag ay lubhang hulí na. May hanôg, ngayo'y may balak ang mga may kapangyarihan sa simbahan, na kanilang masaklawan ang pámahalaan sa pangasiwaang bayan. Palihim at pasubasuball kung minsan, at kung minsâ'y tahasan at hayagan na ang mga may kapangyarihan sa simbahan ay nanghimasok sa mga ba-

Ang "Sampagita ni Rizal"

Bb. Sofia M. Aquino

Si Bb. Sofia M. Aquino, ang Sampagita ni Rizal na namatnubay sa dakilang pagdiriwa ng na ginawâ ng mga nayong Tayuman at San Lazaro, Sta. Cruz.

gaybagay na nauukol sa ating pamamalakad bayan at políтика. Ng kapanahunang aking linalakad sa Amérika na matamo ng bayang pilipino ang lalong malaking kalayaan at lalung-lalo na ng pagusapan ang Bill Jones, mulâ ng ito'y mapaharap sa Kapulungan doon, hanggang sa mapagtibay, ang boong lakás ng mga obispong hindî tubò sa Pilipinas ay pinagalaw sa Estados Unidos ng laban sa mga karapatan at mga mithiin ng bayan pilipino. Ang hesuitang si Finigan.

Sa "convencion" ng mga demókrata, na ginanap sa Baltimore, noong 1912, ang hesuitang si pari Finigan, samantalang aking linalakad na mamalagì sa palatuntunang demókrata ang kapanâkuang tayo'y bibigyan ng kašariñlan ay nagsumakit namang hwag kong matamo ang gayon. Dapat ninyong mabatid, mga kaginoohan, ng tahasang pagkaalam, na sana'y walâ tayo ngayon nitong kalayaan pamamahala sa loob ng ating bayan, ni ng pag-asa sa pagsasarili sa balang araw, kung ang pagsusumiga-

ATELIER ARELLANO

162 Escolta

Tel. 3434

Ito ang pákuhanan ng retrato na yu-mayari ng boong ayos at linis. Ang halaga'y pangkaraniwan at sa ikasisiyang loob ng nagpapakuha.

Inyong pagsadyain at ng kayo'y ma-niwalâ.

sig n̄g mga paring amerikano ay nanaig sa loob ng pāngasiwaan at Kongreso ng Estados Unidos. Datapwa't isang karangalan at kapurihan n̄g ating bayan ang pangyayari na pinaabot sa Amérika ng ilan nating kababayang klérigo ang pagsang-ayon sa hangarin ng kanilang mga kapatid; bagay na nagpapakilalang sina Burgos at Zamora ay may m̄ga kapanunod pa rin.

Ang mga gurong dayuhan.

Sa ating m̄ga Kapulungan ay may isang batas na hindi pa pinagpasiyahan. Ang bayan pilipino'y may karapatang magpasiya sa bagay na ito ng walang panghihimasok ang kahi't sino. Ang bayan ay may karapatang magparating ng kanyang tingig sa tanga n̄g kanyang m̄ga kinatawan, ang mga ito nama'y may karapaiang magpasiya n̄g alinsunod na inaakala nilang lalong nararapat at nababagay sa bayan. Tayo'y sapat na upang sumuri sa lahat n̄g anyō n̄g bagay na ito, at mayroon tayong lubos na katalinuhan at pag-ibig sa bayan upang hwag n̄g mangailangan na ang ilang gurong dayuhan ay mag-akalang tayo'y nababagay turuan nila at pagsabihan na kung ano ang nararapat gawin. Isang kasagwaan, na ang m̄ga dayuhan, kahi't na sila ministro n̄g isang pananampalataya, sa loob n̄g isang pámahalaang walang tinataglay na relihion, ay magpataw sa sarili n̄g karapatang magpahayag n̄g kanilaug hangarin, sa isang paraang walang kapitapitan at kung minsay' mapagbalà pa, n̄g kung papano dapat kumilos ang ating Lehislatura, na siyang pinakamatasaas na kapangyarihan bayan. Hindi ko masabi kung gaano ang magiging halaga n̄g kauilang mga pangunūgsup sa budhī ng ating mga mangagawa n̄g batas. Sa ganang akin ay ipinagtatapat ko sa inyong hindi makapagbabago ng munti man. Sa aking boto ay walang makapagpasiya kundi ang bayan at ang aking pananalig.

Alagad ni Rizal.

Kaginoohan: Unawain ninyong lubos na bīdī ko binabaka ang alin mang pananampalataya. Kinikilala kong ito'y kailangan. Hindi ko nasang alisin ang pagkakatoliko n̄g bayang pi-

lipino. Ang aking binabaka, sapagka't ako, y matalik na alagad ni Rizal at sa dahilang pīnanununtunan ko ang kanyang m̄ga aral, ay ang panghihimasok ng aīn mang pananampalataya sa m̄ga bagaybagay na ukol sa Pámahalaan. At yamang nabanggit na rin lamang ay sasabihin kong bilang pasubali, na ang daangdaang taong tinalikdan ay nagpakilalang ikabubuti pa n̄g ng Simbahang dī niya paughihimasok sa m̄ga bagay na ukol sa pámahalaan sa bayan.

Ang huling landasin.

M̄ga ginoo: Hindī hangad na gambahain pa kayo n̄g mahabā. Isang salitā lamang ang idarragdag ko sa m̄ga nasabi na. Nararapat tayong kumilos na wari'y isang bayang nakakikilala n̄g kahalagahan n̄g kanyang ginagawā. Ang pag-samba kay Rizal ay nāngāngahulugang ang buong bayan ay nagpupuri sa m̄ga adhikang kawayang pinagtanggol at pinagkamatayan. Ang m̄ga hindī umaalinsunod sa m̄ga aral ni Rizal ay lumalait sa sarili at lumalait sa pangalan n̄g Dakilang Bayani sa pakikilahok sa m̄ga parangal na ukol dito. Ang sumansang-ayon na ang mga may kapangyarihan sa simbahān ay makapanaig sa pamahalā sa bayan, ay kasang ayon sa pagkabril kay Rizal at muling pinapatay ito. Dapat nang sabihin ng tabasan. Papayagan bagā nating mamalagi sa Pilipinas ang kagagawang binaka at pinagkamatayan ni Rizal? Kung hindī natin papayagan ay karapatdapat nang tayo'y magpatuloy sa pagbubunyi sa araw n̄g kanyang kamatayan sa taon taon. Nguni't kung ating papayagan ang tinurang panghihimasok n̄g m̄ga maykapangyarihan sa simbahān, sa ating pamahalā, ay dapat nating pawiing lūbusan ang pangalan ni Rizal sa kabilangan n̄g ating mga bayani.

Ang ating mga bugtong

Dalhin kung mákalimutan
kung máalala'y iwan.

Kat. Kung makaramdam n̄g pagpalikod.

Iisa ang pinasukan
tattoo ang linabasan.

Kat. Barong pang-loob.

Bago sa dayuhan ay sa kababayan muna
Kaya't kung mangāngailangan kayo n̄g sombrero, ay iinggapin ninyo ang

SOMBREERIA

NI
V. LIWANAG

Binundok, Juan Luna 351

Puhunang tagalog at yari rito

Tangi sa pag-paputif at pag-aayos ng kahi't anong anyong ibigin.

Mura ang halaga at hindi mápipintasan ng sinomang maselang.

Subukin at ng matotohanan.

Bailes

Damas:

Quereis ser las reinas del salon en
bailes donde sois invitadas?

Mandad vuestros costosos ternos de
Jusi y Piña á lavar en

The Sanitary Steam Laundry

TELEFONO 529

918 Calle Arlegui.

Nakalantad kung gabí
kung araw ay nakatabí.

Kat. Banig.

Nakaluhod kung gawin
nakasamba kung lutuin
nakatinggalá kung kanin.

Kat. Chokolate.

May isang pantelehopýà
may butas sa gitná
may panday na pandalirot
may butas sa tuktuk.

Kat. Seradura.

May isang dalagang naliligo
ang katawá'y basâ, ang ulo'y tuyô.

Kat. Kiyapò.

Dalawang dulo'y matilos
ang gitna'y matambok
filí redentor mundi deus.

Kat. Pill.

Sinasamba't linililo.

Kat. Sambalilo.

Kung tiklupin ay malapad
makitid kung iladlad.

Kat. Nanğunğumpisal.

REGINO RACELIS

Sariaya, Tayabas.

Hula o pamahiin ng mga Astrologo

Sa mga ipinanganganak sa bwan ng marso.

- 1.—Mákakasal na matimawa at magiging ma-giliw na magulang.
- 2.—Mamamatay sa isang Ospital.
- 3.—Magmamana ng yaman.
- 4.—May ugaling masun̄git.
- 5.—Mahilig sa pakikipagbaka na siyang ika-papahamak.
- 6.—Mánunulá ng magagandang pananalítâ.
- 7.—Sa paúgingibig ay magtataglay ng mara-ming samâ ng loob.
- 8.—Magkakausapin at mabilanggô.
- 9.—Manglalasing.
- 10.—Mahilig sa mga kulukutî.
- 11.—May malamlam na pangunugali.
- 12.—Lubhang mapagmagandang-loob.
- 13.—Mapaglakbay sa dagat.
- 14.—Máiibig.
- 15.—Tatandâ ng maginghawa.
- 16.—Manghuhuli ng mga hayop na ganid na magdadanas ng mga kapaniganiban.
- 17.—Magtataglay ng mara-ming pagsasalawan sa kanyang yaman.
- 18.—Magtataglay ng mara-ming samâ ng loob

Mindanao Lumber Co.

(SOCIEDAD INCORPORADA)

Gran Aserradora mecánica establecida en Naga—Naga,

(Zamboanga.)

Grandes existencias de Maderas del País de todas
clases y dimensiones á precios sin competencia.

Agentes Generales,

GO-TAUCO Y Cia.

Soler 214.

MANILA.

Tel. 471.

sa kanyang mga kasangbahay.
 19.—May katangítangíng katalinuhan.
 20.—Magdadáns ng mga kasakunaan sa pag-kabinatá at mamamatay na maaga.
 21.—Magiging dakilang artista.
 22.—Mahilig sa mga dulá ó "teatro".
 23.—Hambog.
 24.—May likas na mapagsarili at masungít.
 25.—Makapagaasawa ng mabuti.
 26.—Magkakaroon ng maraming anak at kaonting kakayahán.
 27.—Lubos na kagiuhawan.
 28.—Magtatangká ng pagpapatiwakal.
 29.—Máiibig at laging giginghawa.
 30.—Tatandá ng kapanglawpanglaw.
 31.—Mahilig sa musika na siyang ikasasagwil ng kanyang pag-aaral.

Ang hapon sa harap ng bagong suliranin

Isang bansang ibig makapangyari sa Pasipiko, isáng bansang dito sa Silangan ay may malawak na saklaw ng paniníng, ang sa harap ng bagong suliranin ukol sa digmá, ay may kilos na kapunapuna.

Binabanggit namin ang Hapon, iyang bansang

ninikat na araw. Sa maluwang na damit ng mga taóng iyan ay tila napapaloob ang isang malaking hangarin; sa manggas ng kanilang *kimono* ay tila natatagó ang makapangyarihang diwà ng isang palalong kapangyarihan.

Sila ay di naniniwalà sa isang kapayapaang noong mga nagdaang araw ay sinisikap ng Estados Unidos. Umaasa silang ang kapayapaan ay mangayari pagkatapos na ang maiayang America del Norte ay makilahok sa digmaan. Hinulaan pa nila na ang Amerikang iyan sa pangungulo ng isang Wilson ay makikipiling sa *Entente* o sa mga bansang magkakaanib upang kabakahan ang Alemania at ang kanyang mga kakampi. At tila may katuwirang pinagbabawayan ang Hapon. Ang kanilang mga páhaya-gan ay nagkaroon ng bibig nina Elias at David. Ang Estados Unidos ay nasa harap na ngayon ng isang pintuang bukás na tungo sa digmaan. Handá nang makidigmá si Tio Sam.

May kinaalaman kayá ang Hapon sa bagong suliranin ng digmaan? Ewan natin. Nguni't may paghahanág kayá ang Hapon na makilahok sa digmaan ang Estados Unidos? Marahil.

Ang Hapon, sa mula't mulá pa ay ibig maging hari sa mahiwagang Pasipiko. At upang matupad ang kanyang layuning ito ay nangangailangan siya ng isang lakas na kung di man magbubuhat sa kanyang sarili ay magbuhat man lamang sa panghihiná ng malalakas. Ang

BAZAR VELAZCO

(ESTABLECIDA EN 1852).

Calle Nueva 120-134

Binondo, Manila, P. I.

Articulos de alta novedad propios para

REGALOS

Importacion directa de Europa, America, Japon y China

ALMACEN DE TEJIDOS

Encajes, Tiras Bordadas, Generos de Punto, Cintas, Sederias,
 Lanas y Tejidos de Fantasia.

Telephone 3011

P. O. Box 135

Cable Address:

"Velasco," Manila

E. U. kung mīkikidigma ay isang pagkakatao n para sa Hapon upang magpalakas sa anumang paraan. At édito na kayâ nasasalig ang kaibigan ng Hapon na mākidigma ang Estados Unidos?

Sa ano't anomán ay di maitatangging mala-bis ang han g d ng Hapon na ang America nina Wilson ay makipagbaka. Ang kusang paghahandog sa hukb n ng E. U. ng m ga Hapong nasa Haway, ay may kinaalaman sa han garin ng kanilang bayan. Ang Hapon na malaon nang may sugat sa pus  mul  pa noong maging suliranin ang pagpasok ng hap n sa Kalifornia, ay naghahan gad ng isang mabuting pagkakatao upang ang sugat sa pus  ay tuluyang mabahaw. Ang m ga nabibiting panukal  ng m ga Estadong Oregon at Idaho laban sa pagpasok ng m ga hap n sa kaniliang lupain, ay m ga kadahilan  pang mababanggit sa bagong han garin ng Hapon sa harap ng bago ring s liranin. Samantalang ang Hap n ay gumagalaw, ang Estados Unidos naman ay nagmamasid sa Hapon.

Sa harap ng bagong suliranin ukol sa digmaan ay una nang kumilos ang Oregon, na ayon sa batilit  ng m ga p hayagan ay nagurong ng panukalang pagpipinid ng pintuan sa m ga magsasa-ka at manggagawang hap n. Susog sa ganitong ginaw  ng isang Estado sa E. U., ay lal  nang nabubuhay ang pagasa ng Hapon sa ibubun ga ng isang maluwag na kaparaanang ang kanilang bayan at m ga tao ay maging makapangyarihan, d  lamang sa kanilang lup , kundi (kung mang-yayari) ay maging makapangyarihan pa rin sa ilalim ng kanilang m ga karapatan, sa ibang lup . At sino ng  ang makat tarok sa ilalim ng mahiwagang han garin ng ating kalapit bayan?

Ang Hap n ay talagang mahiwag ! Mayroon ng  bang d  sa pangyayari na ang m ga bulakiak ng Cristantemo ay magsabog ng ban o sa malawak na Pasipiko!.....

At samantala'y magaral tayo rito sa m ga galaw ng Hapon sa harap ng bagong suliranin ukol sa digmaan.—ISANG KUROKURO NG “PAGKA- KAISA NG BAYAN”.

PAUNAWA

Sino mang ibig sumuscrib  rito sa “Patnubay ng Bayan” ay sumulat kay S. G. Calder n, 758 Reina Regente, Binundok, P.1.00 isang ta n sa Maynil . P.1.20 sa lalawigan. Ang sa ta ng nagdaan ay P.2.00.

Pasanglaan

N.J.
G. GUILLERMO RUIZ
845-847 Clavel, Maynil .

Madaling pagsanglaan
Magaan ang patub 
at mabuting humalag .

Siya ng  ninyong pagsadyain.

The American Bible Society

503 Avenida Rizal.

Nagbibili ng mga Biblia sa iba't ibang wika.
Inyong pagsadyain at pagkakalooban kay  ng ayon sa halagang taglay ninyo.

Kay Ganda Mo

“Kay JULING”

Juling; kay ganda mo. Wal  kang katulad gandang pangbihir  sa bayan at gubat gandang taga lang t sa lupa'y d  dapat at gandang mahinhin tulad sa bulaklak.

Ulol na binat  ang hindi humang  at hindi magturing na ikaw'y diwata na dapat purihin han gan ng madl  gawing isang Reyna ng lang t at lup .

L iway-way ng araw ang iyo ng kawang is malamlam, malami , masamyo t matamis maamo t mahinhin, malagkit titig lal  kung pumungay mandi y taga lang t.

I long mong matang os, mat  mong mapungay bibig moug masamy , tinig mong mahinay pisngi mong mapul , buhok moug mahusay ang nagbigay dilag sa ganda moug taglay.

Nakakawang is mo'y sariwang bulaklak na busog sa dilig ng maban gong nektar tub  sa mayamang hardin ni Balagtas na siyang l bangan ng pusong bagabag.

Galing saan kay  ang ganda moug taglay sinong taga lang t ang iyong hinirman ng gandang himal , gandang wari y buwang sa ningning at anyo y walang pinag-ibban.

F. VILLA.

Lukban, Tayabas, K. P.

DATING PILIPINAS

Akda ni Sofronio G. Calderon

Ito'y isang akl t ng kasaysayan ng ating m ga kanuuuan na pagkakaalam n ng kanil ng ayos ng pamumuhay at pat  ng kanilang sulat no n.

Bumil  kay  sa m ga tindahan ng akl t. Is ng salap  ang isa.

“ANG BATONG BUSILAK”

MARMOLERIA
Sociedad de Obreros Filipinos

Se reciben toda clase de trabajos en M rmol como L pidas, Monumentos, Mausoleos, Pila Bendita y Limpiezas, Esculturas, Bustos de Rizal en Bronc , Cemento y Madera.

Mariano del Mundo, Gerente.

408 Padre Gomez, Sta. Cruz. Maynil , I. F.

Mga Hiwaga ng Inkisisyon sa Espanya

Sinulat ni M. V. de Ferreal

Salin ni Calderon

(Karuvtong)

—Purihin nawá ang Dyos! —ang namulas sa bibig ni Enriquez, na may kunwang pagsisisi sa kanyang mga naging sala; —itunay nágan ikaw ay manggagaway, Chapa! At sa ganáng akin, liban sa iyo ay walá nang iba pang mápipili ang kanyang kamahalan na makatulong sa pagsasagawá nágan kanyang kábanalbanalan at dí mababagong pasiya. Talatas mo nágà, Chapa, na ang tanǵin layon nágan ating baual na inkisidor ay agawin sa demonyo ang kálulwa nágan dalagang iyan, anopá't sansalain ang kanyang pag-aasawa kay Don Esteban de Vargas, na dí umano'y anák nágan "marrano" at apó ng moro.

Ang tinatawag na "marrano" sa Espanya ay yaong mga moro't hudyó na nangahikayat sa relihiyong katolika

—Oh! siyangá—ani Chapa na nag-antandá. —Ang panginoon ko'y nápakabanal, na ang tańging nililingáp ay ang kagalingán nágan lanǵit. Nguni't hwag mong sabihing ako'y manggagaway—ang dugtong niyang parang nápapahangá, —isang salitang gaya niyan ay dí dapat mamulás sa bibig nágan isang tao nágan Santo Oficio; sa pagka't sa pagganting palá nágan aking sikap sa pagilingkod sa Kábanalbanalang Inkisisyon, ay dí malayong ilahad ako ng salitang ito sa unang kapasiyahang idadaos sa pagdiriwan ng mga tagumpay nágan haring Dn. Carlos, ng pinakagigilíw nating harí.

—Siyana, Chapa, ikaw ay totoong nápakabuting katolika at tapat na linkod nágan kábanalbanalang Inkisisyon at walang suka' ikatakot. Hindí mag-lulwát at tayo'y magkakaroon ng isang dakilang kapasiyahan; ang una'y isasagawá pagkaluklok sa trono ng ating pinakagigilíw na panginoo't haring Don Carlos, at ipinanganakó ko sa iyo ang latlong mabuting dako sa dakilang balkon

nágan pangulong liwasan, upang makita mo ang pagsunog dito sa lahat nágan ásong erehe (1).

—Mabuti! —ang nabuká sa bibig nágan dalagang andalusa na pumakpak sa katuwaan.—Oh, Ginoong Enriquez! dí umano'y mahigit sa labing limang erehe ang susunugin at nápakaramí ang "pagbibigyan lugod" nágan kanyang kamahalan, kaylanma'a tatalikdan ang malíng pananampalataya at mag-iibig mamatay na parang mububuting kristiyano. Ang mga ito'y bibitayín muña bago ihagis sa apoy. Oh! gaano kayang kagandá! G. Enriquez, ipinanganakó niyó sa akin iyan, étotoo pu ba?

—Isinusumpá ko sa iyo, sa pangalan nágan Amá, nágan Anák at nágan Espíritu Santo, at sa kapahintulutan nágan banal na inkisisyon sa Sebilya. Magiging marilag.—ang dugtong pa ni Enriquez, na nápapahangá siya sa masiglang sikap nágan hitana hinggil sa Santo Oficio.

Nguni't kung pinagmasdang maigi sana ang mukhá ng andalusa ay disin nápunang namutlá ang kanyang mapulang labí at naugilabot ang mga buháy niyang matá; at sana'y nápalapitlapit sa suot niyang tersiyopelong itím ay disin nárinig ang kabá nágan kanyang dibdib, na simulá nágan pagsising untuunting sumasaloob niya.

Ang kapatid ni "Koko" ay walá ring taglay, na dugong wagas na katólica, kung tutuusin ang kanyang mga kanunuuan at dí nágan rin lubhang tiwasay sa harap nágan Inkisisyon, na dahil sa takot ay napaaring lingkod; at sa pagkukulang niya nágan tiwalá sa kakatwá at pakunwang kilos nágan kawal ni Kristo, ay nagmagilas at nag-kunwang ikinatuwá niya.

—Oh! ipagka butí! ipagka butí!

Ng sangdalíng ito'y namasdau niya ang mala-laki't nag-iitimang matá nágan predikador na nakatitig sa kanya. Ang prayle ay dí sumayang nágan kahí't isang salítâ sa kanyang pákipagpasup, ni isang kilos man lamaú nágan kalyang pagmu-mukhá.....

—Bigyan mo kami nágan alak,—aháng kausap.

At ang abáng si Chapa, sa katuwaan ng makaiwas sa mga mapaniyasat na titig nágan paré at sa ganitong salítâ na tuwituwina'y nakapangíngilabot sa kanya, ay agad nagmadaling humanap ng isang sisidlang punô ng alak, at inila-pag sa harap nágan paré.

Si Enriquez ay may daláng isang bangkó upang máupuan niya sa harap nágan pransiskano, ay siyang pagpasok sa taberna nágan isa pang katao. Lumapit sa prayle ang bagong datíng at nag-

Sombrereria at Sastrería

—DE—
P. AUSTRIA

Carriedo 247. | M. H. del Pilar, 409, Ermita
Tel. 4482. | Tel. 3503.

Nagbibili ng sarisaring mga bagay para sa mga lalake, gaya ng sapatos, medyas, corbata, panyó, •latlong lalo na ng mga sombrero rito sa Pilipinas.

H. M. MAYOR

DENTISTA

Gumagamot sa mga paraang pangkasalukuyan ayon sa mga huling pagkasulong ng karunungan at pagsasa-gawa ng odontología.

Bumubunot at gumagamot ng walang bayad sa mga mahirap.

Mgaadya kayo sa kanyang tangapan upang inyong matunayan.

Marry Chiles Christian Hospital

135 Calle Gastambide, Sampaloc.

Tel. 3723.

Manila.

tapon ng tingin may kahulugan:

—Iyan ba ang ating banal na katiwalá?—ang masayá niyang tanong,

—Iyan ngà, Senyor Prasko—ang sagot ni Enriquez.

Nagtindig ang paré at naghalkipkip. Gayon din ang ginawá ng bagong dating. Pagkatapos ay pinagpalit ng paré ang pagkakahalkipkip ng kanyang mga kamáy, saká yumukod kay Prasko ng bilang pinakabatí; ginawá rin nito ang gayong kilos, anopá't sa pagyukod nilang dalawa ay marahang nagtamá ang kanilang noo. Ito ang batían ng magkakapatid sa Santo Oficio.

Nguni't si Prasko ay dí nagkasya sa gayong pagpapakilala; inilitaw ang kanyang dibdib, at ipinakita sa ibabá ng kanyang chaleko ang isang plakang pilak na may larawan ni Kristo na patiwarík ang pagkalagay. Sa gitná ng pinakadibdib ng Kristo ay may isang araw na nagniningning, sagisag ng liwanag, nakákatawang tandá ng Inkisisyon, na siyang nagbabadya ng kakilabutan at panglilipol.

Dito sa bulíng senyas ay hindí tumugon ang pransisko.

Tinignan ni Prasko si Enriquez ng mabalasik at may paghihinalá.

Si Enriquez ay nagpaikbot ng balikat, na para bagáy yao'y walang kabuluhan sa kanya.

—Hindi natin kakapatid—ang bulong ni Prasko.

Si Enriquez ay sumenyas na siya'y may hinalá.

Sinasabi ko sa iyo, na siya'y hindí kakapatid natin, ang ulit ni Prasko,—at náipagbili tayo; náipagoili, écharirinig mo ba?—nagpatuloy, na pipipisil ng malakas ang kamay ni Enriquez; at ang mabalasik niyang pagmumukhá ay nagbabadya ug matinding galit.

Bagaman ang lahat ng ito'y nangyayari sa bulong, ay nápuna rin ng mga suki ng taberna yaong mga kilos na nagpapahalatá ng pagkakaalit. Pinagtinginan ng labat ang paré, na palibhasa't walang kibô at dí umiimik, ay para bagáy nápalagay na saksi at hindí isa roon sa kakatwang pangyayari.

Palibhasa't ang pransisko'y may pagmumukhang kagalanggalang ay may ilang nangahas mag-sigaw at hanggang sa pinagbalaan sina Prasko at Enriquez.

Bagaman inaasahan nilang sila'y makagagananti, sakaling sila'y lapastanganin, ang mga kapatis ng Santo Oficio ay dí makapanghas na mangdaluhong sa mga taganayon ng Triana, palibhasa't talastas nilang sa pagsasanggalang ng

isang prayle ay sapat na papatay; nguni't ang Inkisisyon ay higit na nakapangyayari sa bayan kaysa mga paré at mga prayle.

Sa pamamagitan ng isang matalinong laláng ay hinárap ni Prasko ang nagsisiinom ng alak na paraparang masamá ang kilos at tingin, at sinabi niya sa kanilang:

—Mga kapatid, ékayo ba'y naágapakaná nang mga katólico na inyong ipinagsasanggala g ang isang kaaway ng Inkisisyon?

Dito sa kakilakilabot na salitang Inkisisyon, lahat ay nagsitungo, at yaong masíglang mukhá ay nangamutlá, na para bagang binagsakan ng lintik itong mga taong punghas at maguguló. Walang nangahas bumigkas ng kahi't isang salítá.

Ng magkagayon, hindí pinakundanágan ng paring predikador ang galit ni Prasko ni ang kapusukan ng mga tulisan ng taberna, kundi nagtindig at tinungó ang pintuan sa gitná ng isang lubos na katahimikan.

—Ano ngà—ang sigaw ni Prasko,—ipabayaan ba ninyo siyang makataanang ganyan? Éwalá ba bang sinoman sa inyong makapagsusumbong sa mga agusil ng Santo Oficio?

! Ako! iako! —ang sagot ng nangíngilabot na si Chapa.

Pagdaka'y tinungó ang pintuan sa pag-ibig na maiwasan niya ang panganib na lagí niyang kinatatakutan; nguni't ng pipihit na niya ang susí ay tinignan siya ng pransisko ng isang tingin matiim at nakapanhíngilabot, na si Chapa ay natigilan, nagduop ng mga kamay, at lunauhod sa harap ng tagapanhásiwá ng Dyos.

Sa isang tibok ng kalooban ay paraparang nangayupapá sa kanya ang mga tulisan, na para bagáy nagsisihingí sa kanya ng tulong laban sa isang líhim na kapangyarihan na dí nila mapangahasang kalabanin.

Pagkatapos ngang malingón ng prayle ng boong gará yaong kapulungan napipipi't natigilan, ay tinapunan sila ng isang tingin malwalhatí, at paglabas sa daa'y nawalá, na sinoman kahi't si Prasko, ay dí nag-isip pumigil sa kanya.

—Náipagbili tayo, ikahalayhalay! —ani Prasko na tinignan si Enriquez, na natigilan gaya rin ng iba.

—Walang nálamán—ang tugon ni Enriquez.

—Kung gayo'y kumilos tayo—ang badyang mahinahon ni Frasko; —sa bagay na ito ay dí na tayo nangangailangan pa ng tulong ng iba.

At ang dalawang "kawal ni Kristo" ay sabay na lumabas sa taberna.

M. Salvador

San Vicente 444 en los bajos de la oficina de Andrews

TEL. 3253

Se Reciben toda clase de Trabajos de Pintura como Carátulas de Cristal y Bronce.

Decoración de Edificios, Retratos Letras de Madera y Azogue de Cristal Etc.

Precios razonables.

Ngayo'y panahon ng 'Sakit ng Ngipin' Kung hahanap kayo ng DENTISTA ay tunguhin ninyo si

Dr. A. Vergel de Dios

447 EVANGELISTA

at walang sakít na gumamot 6 bumunot..

II

Ang palasyo sa Gardunya.

Sa dulo n̄g nayon n̄g Triana ay may m̄ga dating tahaman guhō na anyong yari n̄g m̄ga moro, na ang nangagbuntong mga bató ay pinagpupugaran n̄g m̄ga ibon sa gabí.

Ang m̄ga pulubing walang silungan at ang m̄ga batugang hitano ay madalas na nangatutulog sa m̄ga batong yaon kung gabing saa't saan ma'y walang mápangalungan sa Andalusya: at kung taginaw ang matatandang babae, na nangag-uumpukan sa init n̄g araw, ay nagsisihanap din n̄g kublihan sa mga gubong yaon dahil sa maginaw na simoy n̄g hangin.

Sa naglalaparang m̄ga sirang pader, ay agad napagkikilala sa nangatitira pang m̄ga palamuting gawang anlwagi, na doo'y may nátagyong malaki't mainam na gusali: at sa gitnâ n̄g m̄ga gubong yaon ay may isang mataas na haliging maganda't makinis na siyang umalalay n̄g isang bóbedang kinalatan n̄g mga palamuting árabe na dì pa nasaanó. Isang pader na halos buô pa, bagama't tila may kahunaán, ay siyang bumabakod sa haliging ito, na kaipala'y nagíng gayak ng isang kabahayang mainam, na ang nasukán ay pinagtibay n̄g isang pintuang makapal.

Sa m̄ga buntong ito n̄g bató ay nagsisitubò ang sarisaring halamang gubat, m̄ga damong nangamumulaiklak ug kulay rosas, m̄ga alef, m̄ga kawayan, m̄ga punò n̄g rosang ligaw at mayayabong na laurel, na ang lilin n̄g kanilang salisalimuot na m̄ga sanggang lungtian ay siyang tumatakip at nagbibigay lilim dito sa nálujuwal na guhō.

Ang dakong yaon, na nagsisilbing umpukan para sa m̄ga kapulungan n̄g m̄ga kagawad n̄g "Katipunan sa Garduña" ay siyang pinaka palasyo n̄g "Dakilang pangulo n̄g kapisanan".

Lahat n̄g nácabasa ng m̄ga akdâ ni Cervantes, ay makákaalala pa n̄g magarang tindig na kakatwâ ni "Monipodio," punò ng m̄ga tekas sa Sebilya. Ng panahong yaon na siyang sinasalaysay natin na una n̄g limang pung taón sa panahon ni Cervantes ay may isaug samahan ng m̄ga tulisan sa Espanya na kinakalingâ n̄g ilang pulés. Ang pinaka punò ng katipunang ito, na nagsimulâ noong m̄ga unang taón n̄g siglo XV, ay nasa Sebilya na may katwang anyô, pormal at masunít, nakapanaging labot ang pangungusap, at ang likás ay tindig n̄g m̄ga tao sa una, na sinasambit pa sa Espanya noong taóng 1821.

Vicente A. Diaz

DENTISTA

24 Escolta. Sa itaas.

Teléfono 4969.

Gumagamit ng mga kasangkapang
ayon sa bagong panahon.

SERRADORA MECANICA

DE
DEEC CHUAN & Co.
JUAN LUNA, 1028

Venta de maderas del pais de todas clases y dimensiones, en bruto y aserradas. Contratistas de obras y edificaciones.

Tel. 8561. Manila Tel. 3151.

Noong gabí rin ng Pebrero ng 1534, na pinangyarihan ng m̄ga bagay na násasalaysay sa sinundang pangkat, ay may nangyayari ring isang bagay na dì alangan at lalô pa manding sadyâ sa palasyo ng dakilang punò sa Gardunya".
(Ipagpapatuloy)

Ang "Bill de diborcio"

Narito ang kabuuang pinagtibay.

Pkt. 1 Mahihingi lamang ang diborsyo sahî sa pakikiagulò sa ibang lalaki n̄g babae ó pangangalunyà ng lalaki na ginawâ sa alin mang kaparaanang itinakdâ n̄g pangkat ika 437 n̄g Kodigo Penal.

Pkt. 2 Sinomang tao'y hindî makahihingi n̄g diborsyo ng dì naninirahan sa Sangkapuluang Pilipinas ug taong sinusunod n̄g paghaharap ng sakdal, maliban na lamang kung ang sahî n̄g diborsyo ay nangyari sa loob n̄g Sangkapuluuan.

Pkt. 3 Mahihingi lamang ang diborsyo ng asawang walang kasalanan at kung hindî pinatawed ó pangangalunyà ayon sa pangyayari. Kapag kapwâ may kasalanan ang dalawang mag-asawa ay hindî makahihingi ang sino man sa kanila n̄g diborsyo.

Pkt. 4 Ang paghingi n̄g diborsyo ay hindî magagawâ kundi sa loob ng taong sumusunod sa araw na ipinangyari n̄g gayong sahî nguni't kung ang sahîng nasabi'y nangyari bago umiral ang batas na ito, maihaharap lamang sa loob n̄g unang taong iniiral nito.

Pkt. 5 Ang paglilitis sa isang usapín n̄g diborsyo ay hindî magagawâ sa alin mang pang-

"MODERADO ORIENTE"

PATAHIANG PILIPINO

238 Dasmarinas, Binondo

Yumayari n̄g lahat n̄g kasuutan ukol sa m̄ga lalaki ayon sa huling moda at sa kagus-tuhan n̄g nagpapagawâ.

*Norberto Tuason,
Tagapamahala at mananabas..*

yayari bago magikaanim na bwan būhat sa araw na iharap ang sakdal.

Pkt. 6 Matapos máiharap ang sakdal na diborsyo ng mag asawa ay may karapatáng ma-muhay ng magkahiwalay at mangasiwà ng kanikanilaug sariling kayamanan.

Ang lalaki'y mağpapatuloy sa pangangasiwà ng miga kayamanaug pinakinabang, n̄guni't kung minamarapat ng hukuman ay makapaghahalal ng isang taong makapangangasiwà sa ganitong paraan. Ang tagapanhangasiwà ay magkakaróon ng mga karapatan at miga tungkulín gaya ng tina-taglay ng miga tutor na hindí makapagpapasiya ó makagagamit ng tubò ó pakinabang at ng puhunan kung di alinsunod sa atas ng Hukuman.

Pkt. 7 Sa loob ng panaon ng paglilitis ng diborsyo ay magtatadhanâ ang hukuman ng ukol sa pag-aalagà ng miga anak na walang katampatang gulang ayon sa miga pangyayari at makapagtatadhanang ilaan ang miga kayamanan ó pananalaping nápakinabangán at ang miga tubò nito sa ikabubuhay ng nasabing miga anak at sakaling walang kayamanan ó pinakinabang ay isasailalim ang pag aalagà at pagbuhay sa miga anak na nasabi sa miga tadhanâ ng Código Civil n̄guni't ang hukuma'y hindí magtatakdâ ng ano mang binggil sa bagay na ito kapag ang miga magulang ay nagkasundô ó nagkaisa sa paraan ug pag-aalagà sa nasabing miga anak at sakaling mabuti naman ang pag-aalagang ito, ayon sa palagay ng Hukuman.

Pkt. 8 Hindí maitutulot ang diborsyo hanggang hindí napututunayan ang pagkakasala ng asawang may kasalanan sa isang paglilitis na kriminal at kung walang paghababol laban sa hatol na naglalamán ng nasabing pagtutulot ng diborsyo.

Pkt. 9 Ang hatol na pagdidiborsyo kailan ma't matatag na, ay magbubunga ng pagkakahiwalay ng samahan sa miga pakinabang n̄guni't hindí magbubunga ng pagkapugtô ng talí ng matrimonio kung di pagkaraan ng dalawang taon.

Hindí rin maipalalagay na pugtô na ang talí ng matrimonio sa asawang, gayong may tunay na miga anak ay hindí ibinigay sa bawa't isa nito sa tutol na íninalal ó itinakdâ ng hukuman, sa loob din ng taning na dalawang taon, ang katimbang ng nauukol sa kaniyang tunay na mana kung ang nasabing asawa'y namatay na walang iniwang testamento pagkatapos na pagkatapos ng pagkasirà ng samahan sa miga pakinabang.

Sa pagpaparetrato ay dapat ka pong pumili ng mabuting mag-ayos at niyaong lumalarawan ng makinis kaya't kung pakukuha kayo ng retrato ay tunguhin ninyo ang

BOREAL STUDIO

477 JUAN LUNA

at bukod sa tatanggapin kayó ng boong lugod ay masisiyahan pa kayó sa gawâ rito.

CARLOS ORTIZ

OPTICO CIENTIFICO
Manglilitis ng mata

24 ESCOLTA (sa itaas)

Ang mga kasangkapan ay ayon ba-gong panahon.

Tel. 939

Pkt. 10 Ang pagkakasundô ng mag-asawa ay siyang magbibigay hanggan sa paglilitis at pagpapawalang halaga sa hatol, kailan ma't ang pagkakasundong ito'y nangyari bago nakaraan ang taning na dalawang taón na binabanggit sa sinusundang pangkat.

Pkt. 11 Ang pagkapugtô ng talí ng matrimonio ay magbubunga ng mga sumusunod:

Una. Ang asawang walang kasalanan ay magkakaroon ng kalayaang makapagasawa ulî.

Ikalawa. Ang miga anak na walang katampatang gulang ay malalagak sa asawang walang kasalanan, maliban na lamang kung iba ang itadhanâ ng Hukuman sa lapakanan ng miga nasabing walang katampatang gulang na anopât ang hukuma'y makapaghahalal ng isang tutor para sa kauila.

Ikatlo. Tataglayin din ng miga anak hinggil sa kanilang miga magulang ang lahat ng kara patang dapat nilang taglayin alinsuned sa batas bilang miga tunay na anak n̄guni't paghabo nila ng kaniyang miga mana ay nararapat itâ ang lahat ng kanilang tinanggap sa bisâ ng itinatadhanâ ug ikalawang talatâ ng ika 9 na pangkat.

Pkt. 14 Magkakabisâ ang bâtas sa ito ma-tapos pagtibayin,

Mga aral ng mabuting kaasalan

Sipi ni M. BANTING
(Karugtong)

XVI ARAL

Si Pedro ay isang batang taga San Pedro Macati, Rizal. Siya'y nagaaral sa Paco Intermediate School. Ang kanyang ama at ina ay

PASANLAAN

NI

FAUSTO O. RAYMUNDO

Daang Ilaya blg. 641-645 pagliko sa Aceiteros
San Nicolas Maynila.

MATAAS humalagá sa isinasanlâ, MABABA ang patubò, MADALING pagsanlaan at gayon din kung tubusán.

Nagbibilí ng miga hiyas na BRILLANTE, PERLAS, GINTO at PILAK sa halagang 'along mura.

matatanda na, at dukhà ang kanilang kabuhayan. Saan sila kumuksa ng kinakain? Pagkapanggaling ni Pedro sa páaralan ay pasan na ang taóng upang magsalók ng tubig. Kanyang dinadahilan ang mga kapit bahay at ang bala nang magpasalok. Mula sa ika lima ng hapon at hanggang ika pito, ay kumikita siya ng halang-isang salapí o higit pa. Pagkatapos ay bumibíl na siya ng bigas upang maglugaw ng kanilang mahahapunan. Pagkatapos niyang maglutò ay dinudulutan ng pagkain ang kaniyang dalawang mataudang ama at ina, pagkatapos nila'y siya naman ang kumakain at saká na siya maguúrong ng kinanan nilang tatlo. Pagkatapos niyang magawá ang lahat ng kailangan sa bahay, ay magsisimula na siyang magaral ng mga leksion hanggang sa inaabot siya ng ika labindalawa o ika isa ng gabi. Matutulog siya at muling gigising ng ika tatlo ng umaga upang maghandâ ng agahan para sa kanila. Umaalis siyang maaga upang hwag makulí sa pagpasok-sapagka't siya'y naglalakad lamang.

"Ano ang sasabini ninyo tungkol sa batang kay Pedro?"

"Siyá po'y isang mabuting batà."

"Bakit siya mabuti!"

"Dahil pò sa paglilingkod sa kaniyang mga magulang."

"Oo, siya'y mabuti dahil sa paglilingkod sa kaniyang mga magulang, nguni't alín ang la-long mahalagang bagay na ating nakita sa kanya kaya natin nasasbing siya'y mabuting batà?"

"Ang pagibig pò sa kanyang mga magulang."

"Oo, ang pagibig sa kanyang mga magulang, sapagka't ang umiibig ay naglilingkod sa kanyang iniibig, nguni't may mga paglilingkod na hindî bunga at gawà ng pag-ibig, kundi pakitang tao lamang."

"Ano ang maituturò sa atin ni Pedro?"

"Ang pagibig po sa aming magulang."

"Ano pa?"

"Wala na pò."

"Wala na? Mayrong pang itinuturò sa atin si Pedro."

"Ang paggising po ng maaga at pagpasok na maaga."

"Oo, ang paggising at pagpasok ng maaga, kaya't ito rin ang ibig kong inyong gawin, upang kayo'y purihin at mahalin ng lahat ng tao."

(durugtungan)

Isang makabayán pa.

G. Jeremias E. Relevante

May mga taong dahil sa kanilang pagkakanlong ay bahagyang ipinakikilala ang kanilang mga pangalan. Ang ating mga mangbabasa ay walâ nang nakikilala halos kundi ang pangalan ng ilang politikong mapagsalitâ sa mga miting at mapagpanggap na mga mánumunubos ng kanilang bayan. Iyan ang mga mapaghugpong la-mang, samantala, ang mga walang salitâ, nguni't, nangagsisigawaung matahimik at walang anomang imbot sa kanyang bayan, ay iyan ang mga hindî ualalantad se madlâ.

Ikinalulugod naming ipakilala si G. Jeremias E. Relevante, tangin kasapi sa Pilipinas ng "Liga-Anti Imperialista" sa Amérika, lalaking marangâl, tahimik at sa walang salisalitâ, ay nag-pahatid ng mga piling lathalâ ng natûranging "Liga" at dooy'iuiyahad ang mga pagmamasa-gwâ at pagkakamali ng mga naghawak ng naka-raan nating Pámahalaan.

Hangga ngayo'y pawang pangalan lamang ng

LIBRERIA Y PAPELERIA

DE

P. S. Viuda de Soriano

Rosario 225 y Plaza del Conde No. 1008, Binondo

Nagbibili ng mga aklat sa tagalog, kastilà at inglés; ng mga kwaderno, pluma, lapis, tinta, papel at ibp.

Boong giliw na tînatanggap ang lahat.

Gergorio Yu-Chuco y Herederos

ALMACEN DE TEJIDOS Y
MATERIALES PARA ZAPATERIA Y CHINELERIA :::

Calle San Vicente Nos. 219 y 221

MANILA & ILOILO

mga tanyag at kilalang tao ang nagkakapalad na māpalathala sa pitak ng mga páhayagan.

Ang "Patnubay ng Bayan" sa pagnausang papurihan ang mga uugtatanggol ng líhim sa ating bayan, ay, nagkakapuring ilathala ang larawan ng isang anak ng bayan na naging krapatdapat sa mga bumubo ng "Liga Anti-Imperialista" sa Amérika.

Ang mga postal kung mangusap.

Akda ni Sixto Magpantay

POSTAL NI TRINING KAY ALBERTO.

Alberto:—Sa Lunes kung kami'y matutuloy nina Rosa at Paz ay magkikita tayo sa Hardin Botaniko. Doon mo kami abangan sa tabi ng pund ng baliti, malapit sa pinagseserentahan.

Trining;—Hwag kang magpapahalatâ at mag-pakunwarî ká ng iyong pagtataka.

PANGWAKAS

Han o sa dahon ng kalupi,

Enero ..... 191.... Nagkita kami nina T..... Rosa at Paz sa Hardin Botaniko. Nagkaroon ako ng mainam na pagkakataon, pagka't bukod sa talagang mapagbigay-loob sina Rosa'y nag-pabayâ pang kamí ng irog kong si T..... ang magkaniig. Ng pauwi na'y nápadaan pa muna sa bahay nina Paz. Noon ko natunayang umiibig ngâ pala sa akin si T..... Pumasok kami sa isang panig ng bahay upang magmalas ng mga nag-gagandahang larawan ng mga binibini. Ang dalawa naman, si Rosa at si Paz, ay nailbang sa pagbubuklat ng isang Album. Palibhasa'y nasarili'namin ang panig na maraming larawang yaon, kaya't nasiyahan ang aking pu-song uhaw na uhaw sa lambing ng pagsuy . Ang aking mga piping bulong ay di niya ipinagtamp , kundi lalo pa ng ang nagtibay, na kapwa kami tutupad sa pangakuan gaganapin sa panahon, ó bago dumating ang panahon!...! sadyang di ko na itinalâ rito.... at sa kapahintulan ó hindî man ng amin-amin maguiang.

Bago kami napasukan nina Paz ay nagkapanhon muna kaming magpalit ng singsing na sadyang kinauukitan ng aming pangalan na noo'y aming suot, anopa't kusang di ko na itinalâ rito ang ayos ng singsing na yaon, at ikaw na giliw na makabubukas nitong kalupi ang bahalang magtanong sa akin ó kay T..... sakaling

ikaw ay si USISA. Ng tingnan ko ang oras u ay dapat na ngâ palang mainip sa pagiintay ang Mam  ni T..... kaya't laban man sa aking sarili ang aming paghibiwal y ay ako pa rin ang tumawag ng sasaky , madali na lamang. Ng kamî'y maghiwahiwalay ay para akong hibang sapaga't lasing sa tamis ng pag-ibig ó sadyang ako'y gutom, na, ugunt' ang katotohana'y lagkong natatandaan ang gabing yaon sapaga't nasa sa daril ko pa ang kanyang sangla.

Um wi akong damdam ko ba'y libo mang tula'y makabahanay ako upang ipatungkol sa mga pinagusapan naming nakapagpapasigla ng aking loob.

At..... bago pala kami lumabas sa panig ng bahay na yaon ay nasambit ko ng buong giliw ang "T..... isang halik pa....!" Alberto.

WAKAS NG IKALAWANG BAHAGI.
SIXTO MAGPANTAY.

DIWATA

Alay kay Bbg. Catalina Constantino.

Sa piling ng iyong gandang dakil  hinhi't kayum ang uliran ng madl  akyo'y naririto't sadyang humahang  taud  ng paggalang't pangangayupap .

Tal ng maluningning sa pisn i ng lan t ang nakakatulad ng mahal mong dikit aliw ng may lungkot, pamawi ng sakit at ng ting magiliw ng Diyos Pagibig.

Bulaklak na bago sa pamumukadkad na sadyang ang bango'y humahalinuyak, dilag na maningning na nagpapahayag na patay ó hibang ang hindi lumiyag.

Sa gawang umibig ikaw ang uliran dakilang diwata't bunying Paraluman matamis sa iyo ang alang mamatay kay sa tanghalin kang taksil sa sumpaan..

"Oo" mo ay hind  ipagkatiwala kung hind  sa taong marunong magpal  ang taong magkamit ng gayong biyaya'y makaasang siya'y dadakil .

Ganda mo ay sadyang paugbihir  lamang pagka't gandang hind  mapag ulapan mins y naglalaho ang ningning ng araw dap t ang dilag mo'y hindi hinding tunay.

Ang mga gaya mo mahal na Diwata siyang kailangan ng bayan dakil  mayaman sa hinhiu sa ganda'y sagan  tapat na umibig at buhay ang Sump .

TONY

Paco Studio

1430 Herran

May manutnuklay
na walang bayad.

ENGRACIO DE ASIS

Nagpapasana ng alahas, at ibp. Mura magpatubo, mahal humalaga. Buk s kahit araw ng pista.

Daang Azcarraga Blg. 1339, Kanto Benavides, Trozo.
Tel. 3396. Maynila.

PALATHALA

RIZAL...!

Mataos kong iniaalay ang abang tulang ito sa inyong kaarawan pagyakap sa kamatayan ng dahil sa ikalalaya lamang ng INANG BAYANG PILIPINAS.

Sa aklat ng ating bayan'y ginintuang nasusulat ang marangal na pangalan ng madlang nagsisipaghirap, paano'y sa sila yaon ang tanging nagsipagwalat ng malabong pamahalaang sa atin ay nagsisibulag; tinubos ang ating lahi't bayan natin ay naligtas, namalas ang karapatan na di dapat ipahamak sa kuku ng mga ganid, sumisipis niyong katas ng bayan kong nangalula sa tuktok ng hidiwang palad.

Manga panahong nilakdawan ng bayan kong ginigiliw! I kay panglaw ang naging buhay kung tuwina'y gunitain! Manga haring tinatanghal siya pang nangalipin sa bayan ng ating lahi'y ayaw manding pakilusit di pa rin makapagbigkas ng katagang pumapansin sa malakas na siphayong humahampas na mariin, wari'y k'ring binabata't sadyang hindi aksaling makawawala pa tayo sa kamay ng mga sakim.

Dukhang palad ay natapos!... Haring Lakas ay naglaho nangasupil ang dayuhang mga mangmang at palalo; ang lupit ni haring Sama'y buong bisang napasuko ng tayo ay nalulugmok sa luhang di mapakuro. Ng itong ating bayan'y inuulol ng hunyang naisipan nating minsang tayo'y dapat nang mahango patayin ang mga hari, maling lakas ay iguhon ipagtanggol ang mahina't limatik ay "ipapaso".....

Dakila naming bayaning lumagot ng aming gapos buong salamat sa iyong sa amin ay pagkatubos, sapagka't kung wala ikaw disin kami pa'y busabos; mukhang patay na mistulang may diwa'y di makakilos kahi't tayo'y may matuwid yaman nati'y inuubos; kundi ikaw ang nanguna't sa gahama'y nakihamok alipin pang tatawagin ang lupain ng Tagalog, kalahi mo'y walang layang amin ngayong masisinop.

At kung hindi ka natutong magtanggol ng aping palad ng mga kababayan mong tinatanghal na watawat ang sama at kalupitan ng limatik na pangahas; kalayaan'y walangwala, langit natin ay maulap bayan ay tunay pang gapos at malayong makaalpas sa ngipin ng mga sakim, sa kandungan ng bagabag malayo rin ang ligayang sila lamang nalalasap sa busilak na langit nitong bayang Pilipinas.

TITO G. GESMUNDO

(1) Tulang binigkas sa gloryeta ng Sam Pablo, Laguna ng may tula noong hapon ng ika 30 Disyembre, 1916.

Tel. 3271:::::::

Miguel R. Cornejo
Gerente-Propietario
"INDEPENDENT FILM EXCHANGE"
Alquila y vende Máquinas y Películas
cinematográficas, etc.

324 Misericordia,:::::....

RESTAURANT 'Dimas-Alang'

Blg. 555 Nueva, Binondo.

May malinis at mabuting pagkain.

Mura at maaaring magdala kahi't saang bahay o kawanihan.

Kung umibig ang makata

(Kay Itang Toribio)

Malasin mo Lakambini, kung mabaliw ang makata,
Ang makatang umiibig ng dalisay at sagana
Walang tigil ng pag-awit walang tahan ng paghangga'
Bawa't saglit na dumaa'y naglalamay sa pagluha'

Kahi't sino ang kaharap ng makatang sawing-sawi
Ang akala'y ang dilag mo, ang dilag mong tanging-tanging
Sa buhay ko'y sadyang talang may dulot na qualhati
Ang kaharap ng pusò kong naghihirap na palagi.

Malasin mo Prinsibini. Prinsibining darakila
Ang anyo't mga ayos ng may sakit na makata.
Nahihibang...nababaliw't ang ngalan mo aking talà
Ang twina'y pumupulas sa bibig ng kulang palà

Pagmasdan mo... akong ito't parati ng nakatitig
Sa dilag mo g darakila, sa dilag mong taga langit
Taga langit nagturdy na umawit at umibig
Sa buhay kong na sa hirap nasa ngayo'y tumatanagis

LAKING SILANGAN.

A. Rivera, Tondo.

:::::::P.O. Box 1289

.....Sta. Cruz, Manila.

MELODRAMANG TAGALOG

BIGONG PAG-ASA

(Natuklasan sa Paris ni Dr. H. Otley Beyer)

IKAPAT NA YUGTO IKALAWANG LABAS

Ang palabasán ay isang Salas; at si Eliza'y sumusulat sa ibabaw ng isang mesang muntí; kung minsay nagbubuntong hiningga kung minsay wari may iniisip, at nagsasalitang mag-isa. Eliza. Oh...! Sintang naparool, knng magkataong liluhin kay ano kayâ, Eliza ay ano ang kahihiuatnan ng palad mong..

"Hindi matatapos ang sasabihin, sa biglang pagdating ni D. Tiburcio, na hindi naaalumana si Eliza".

D. Tiburcio. Don Salustio. (Sa kalilingap ni D. Tiburcio ay makikita si Eliza; magulumihanan.

Aba't ang butihing Eliza (Lalapit siya)
Sa kalakhan mo pô.

Eliza. Ano pô ang sadyâ? (May pagkarimarin). D. Tiburcio. Dahil sa pag-iwig; ako'y kahabagán.

Eliza. Walang masasapit.

D. Tiburcio. Eliza ng buhay!.

Eliza. Abá at Eliza pa raw; mapilit din yatâ; mahanga'y lisamin at sabihin kay Ama.

"Sasabayán ng alis na padabog".

D. Tiburcio. Oh! Palad na sawî!

"Biglaang lalabas si D. Salustio".

D. Salustio. D. Tiburcio.

D. Tiburcio. Ay D. Salustio! Sadyang walang lunas.

D. Salustio. At bakit?

D. Tiburcio. Inabot ko ngayon dito si Eliza't nagkausap kami.

D. Salustio. Ay ano ang wika?

D. Tiburcio. Talagang aayaw; kayâ D. Salustio ako'y paalam na, tuloy patawarin sa nangawang lisyâ.

D. Salustio. At saan tutungo?

D. Tiburcio. Ah...! Sa lugar na sino ma'y hindi matatalos, hanggang sa mamatay; kayâ paalam na.

"Yambâ sa pagyao; ngnui't pipigiliu ni D. Salustio."

D. Salustio. Paghinahou.

D. Tiburcio. Ah, ako'y paalam na.

"Hindi mapipigil, at kasabay ang alis."

D. Salustio. Nápaluuging palad na naka-aawà ang kay D. Tiburcio; ngnui't ito namang si Eliza dito kay Adonis, ay paano kayâ? (Wari'y mag-iisip) Oh, walang másipan; mahanga'y sulatan ko si Adonis.

"Sa pagsulat ay sa darating ang Kura sa San Rafael kasama ang Teniente ng Kasadores; pagkakita ni D. Salustio'y magtitlahanan, itatagô ang sulat sa ilalim ng takip ng mensahe muntî."

Kura. Ola, D. Salustio.

D. Salustio. Abá.....Ang Among; magandang gabî pô, Ameng.

"Hahalik ng kamay sa Kura".

Kura. Ano: Sila'y dinala ko rito, upang ipakilala ko sa iyo ang bagong Teniente ng kasadores nitong bayan; sapagka't ibig daw niyang makilala ang mga tagarito na mabubuting pamilya,

D. Salustio. Salamat pô. Marunong pô ba sila ng tagalog?

Kura. Hindi; ngnui't ang lahat ng ibig niyang sabihin ay mangyayaring matagalog ko sa iyo, at ang lahat ng sasabihin mo ay makakastila ko naman sa kanya.

D. Salustio. Kung gayon pô ay mangagsiupô muna tayo.

"Managsisiupô."

Sabihin pô niyo sa kanila na malaki ang aking hangad na sila'y makilala at tumatalaga naman pô ako sa balang ipaguutos Kakausapin ng Kura ang Teniente ng kasadores".

Kura. Dice; que es grande su deseo en conoerte y esta dispuesto tambien á tus órdenes.

Teniente. Digale V. que muchas gracias.

"Ang Kura, kay D. Salustio".

Kura. Marami raw salamat; ngnui't, nahan si Eliza?

D. Salustio. Na sa loob pô; aking tatawagin.

"Yayaó sa may pintuan".

Eliza; Eliza; hinahanap ka ng Among, "Lalabas si Eliza".

Eliza. Magandang gabî pô. Abá; magandang gabî pô Among.

"Hahalik ng kamay sa Kura".

Kura. Ano Eliza? Narito ang Among at ang Teniente ng kasadores, aayaw kang makipagkita: Bakit? Aayaw ka bagang kamiy pumarito sa iyo?

La Tableria de P. y F. Jacinto

NAGBIBILI ng lahat ng uri ng kahoy rito.
GUMAGAWA ng sarisaring "muebles" na pasadya ayon sa ibiging ipagawa.
YUMAYARI ng mga pang pinto, pang bintana, ibp.
LAHAT ay mura at ayon sa kasunduan
TUMAWAG sa telefono 8231.

954-962 JUAN LUNA, TUNDO.

CASEY'S HOSPITAL

—FOR—

Sick Shoes and Clothes

Dr. Casey Chief Surgeon

307 M. H. del Pilar.

PHONE 3878

Eliza. Hindi ko pô kayo nalalamang naririto; bakit ngâ pô ako'y nagbabasá ng Devionario.

Kura. Oh, iyan ngâ ang mabuti, at hwag kang makikipag-usap-usapan sa mga binatâ.

Eliza. Ay kayo pô Among ay binatâ rin; sapagka't waiâ kayong asawa, ay dî kung ganoon pô ay....

Kura. Ah, hindi bale; sapagka't ang Among ay hindi may ugaling magbigay pagkakasala sa isang babaye; kaya ng ikaw ay.... Makakadinig ng putok ng kanyon; managugulat.

Abâ... Ano yaon?

"Pagdaka'y lalabas na tumatakbo ang asistente ng Teniente, humihingâl".

Asistente. Mi Teniente.

Teniente. Que hay?

Asistente. Una Cuadrilla de Insurrectos en el pueblo.

Kura, Que dices? Donde estan?

"Putok ulî ng kanyon at barilan; ang Kura, ang Teniente at asistente ay hindi halos matutuhan ang pagtakbo sa takot.

Jesus....!

D. Salustio Ano iyon Eliza?

Eliza. Hindi ko masabi. ó bakâ pumasok na

naman sa bayan ang pulutong ni Adonis. D. Salustio. Bakâ ang mabuti ay palual sa bayan?

Eliza. Mabuti ngâ yata,

"Ng sila'y yayao na, ay siyang pag-dating ui Adonis".

Adonis. Ang puos na galang sa inyo ay handog; ngunit bakit kayó nanagugulo?

D. Salustio. Dahil sa putukan.

Adonis. Oh, yaon po'y walang kabuluhan; kaya'y pumayapa.

D. Salustio. Adonis; maraming salamat, at mabuti't tayo ngayon ay magkakausap.

Adonis. Tunkol pô sa ano?

D. Salustio. Tunkol sa inyong pag-iibigan dala-wa ni Eliza.

Adonis. Siya rin pung hanagâ; kayâ naparito.

D. Salustio. At sa anong bagay?

Adonis. Bagay sa pagiisang buhay na ikatutupâd ng pag-iibigan.

D. Salustio. Oh! Nais ko'y gayon din; at kailan?

Adonis. Búkas pô sana sa harap ng Altâ.

D. Salustio Walang kaliwagan.

Eliza. Di yata?

Adonis. Sinta kong Eliza'y pakaasahan mo.

Eliza. Oh layaw.....!

"Sa katuwaang itong walang katulad sa kanila'y papupurihan ng sumusunod na kanta". (Itutuloy)

Ang bayan ng Bawang

Hindi ito ang bayan ng Bawang sa lalawigan ng Batangan, kung dî ang saklaw ng lalawigan ng La Union. Ang dating pangalan nitong nábanggit na bayan ay Barataw; ngunit pinangalanlang Bawang dahil sa noong itinatataag ang munisipyo ito ay kasalukuyang nag-aani ng maraming bawang sa nasabing bayan.

Ang mga nayon ng bayang ito ay itong mga sumusunod:

"Pagdalagan." Sapagka't ito'y isang dakong pinanghuhulihan ng daig.

"Paringaw". Ayon sa isang alamat ang pangalan ito ay binubuo ng dalawang salitâ: ng pari at ngagaw na ang tunay na kahulungan ay parè (6 compadre) at ang utal na bigkas ng tinig 6 badya ng al-alia (6 kapre); sapagka't isang araw dî umano ay may magkumpareng sa pagdaraan sa isang malaking punong kahoy na ayon sa kapaniwalâan doon ay tahanâ ng mga pugot ó al-alia (kapre) ay naka-

rinig ang isa sa kanila ng sigaw na *ngangaw* at sa pangangatal sa takot ay nagbadyang: *pari ngaw* na ang ibig niyang sabihin ay "parè may ngumangawngaw." Ang kâsama na dî naniniwala sa mga gayong katakutan ay nagbirô, na hanggang sa dumating sa kabayanan, ay inuulit-ulit ang badyang *pari ngaw* ng kanyang kâsama. At mulâ ngâ noon ay pinangalanlang *Pari ngaw* ang nayong yaon.

"Palíntokan." Sa nayong ito ay may isang bundok daw na ganito ang pangalan: kaya't tinawag ng ganito

"Pottot." Sapagka't dito'y nagkaroon ng ta-tlong hadlangan ng tubig na patungô sa mga bukid, at ang pangalan ng mga hadlangang yaon sa wikâ nila ay *pottot*.

"Kinabite." Tinawag itong ganito dahil sa dito'y may isang tulay na niyari sa pamamagitan ng semento, na sa wikang ilokano'y "kabite." At dahilan sa pagkayaring ito'y pinangalanlang *kinabite*.

"Bakkuit." Ito'y pangalan ng isang munting punong kahoy na mapait at ginagawang gamot.

Ibig ba ninyong magkaroon ng mga maiinam na kasuutan ayon sa bagong panahon? Kung gayon, magsadya kayo sa patahian ni

Isaias Alvaran

606 Azoárraga, Tondo.

MANILA.

AGAPITO FRANCISCO

JOYERO

Vende toda clase de Alhajas de Brillantes, Perlas y Piedras Preciosas.
Recibe Obras de Platerías.

769 Magdalena, esquina Azcarraga.
Tel. 4264. Manila, I. F.

at siyang ipinangalan, dahil sa karamihan ng násabing punong kahoy sa nábanggit na nayon.

"Akao." Kaipala'y hanḡò sa m̄ga salitang kakakaw at banyakaw, na dito'y marami ng m̄ga pananim na ito.

"San Agustin". Dahil sa siyang pintakasi rito.

"Bal-lay". Ang tunay na kahulungan ay "bal-balay" ó pook ng ilang bahay at ang nayong ito'y binubuo ng isang pook ng ilang bahay.

"Pugó". Ang ibig sabihin ay isang dako na pinapaging pulô ng dalawang ilog, at gayon ang kalagayan ng nayong ito.

"Nagrebkan". Hanḡò sa salitang rebbec na ang kahulungan ay wasak. Ang dating pangalan nito ay Boa, ayon sa m̄ga alamat; ngunit iniwasaak ng nangaghimagsik na m̄ga taga Sanibales: kaya pinanganlang "Nagrebkan", dakong pinagwasakan.

"Parian". Sapagka't dito'y marami ng halamang ito.

"Kalumbaya". Ito'y pangalan ng isang punong kahoy at sinasapantahang sa nayong ito ay pagkaroong ng punong kahoy na ito.

"Buy-otan". Kaipala'y hanḡò sa salitang buyot, na ang kahuluga'y samahan.

"Payokpok". Buhat sa salitang parocpoc na ang kahulungan ay malaking bukal.

"Santiago". Pangalan ng pintakasi.

"Bagbag". Pangalan ng isang punong kahoy.

"Urayong". Sapagka't dito'y may isang batis na pinanganlang "Urayon", na, sa dagat nag-bubuhat at nagwawawà sa nayong ito.

"Central". Ito'y salitang kastila.

Mga mahalagang pananalita ni Dr. Jose Rizal

Tinipon ni M. Banting

(Karugtong)

¿Ano kayo sa araw ng bukas? bayang walang budhi, bansang walang kalayaan; ang lahat ng taglay ninyo'y pawang hiram, sampū ng inyong kasiraan.

Kahi't wastong wasto na ang katauhan ay magiging isang kabahanan din ang pagibig sa tiubsan sa m̄ga bayang sakop, pagka't sa lahat ng sandali'y may kahulugang pagibig sa

katwiran, sa kalayaan at sa karangalan.

Kailangan din naman na ang lahat ay tumugon sa katanungan na sa araw-araw ay ginagawâ ng bayan na inilalahad sa kanila ang kamay na nakatanikala.

Hindi nagkakailangan ng m̄ga gamot ang m̄ga mamamatay; kayong m̄ga natitira ang nangā ugailangan.

Ang pasakit ay magaling pag ang baya'y alipin pag ang bundok ay walang gwang sa lupà, pag naglalagay ang kapangyarihan ng bantay sa likod ng bawa't punong kahoy at pag sa katawan ng alipin ay walâ kundi sikmura at bituka lamang.

Bawa't bayan ay may kapalarang nararapat.

Ang pagkakaroon ng m̄ga punong dulingas at unsiyamî, hindi lamang walang saysay, kundi makasasamâ pa, paano'y ang maaaring pagmulan ng utang na loob at pag-ibig ay makalijikhâ ng m̄ga hinanakit at samâ ng loob.

Ang bayang naigmamahal sa lwalhati ng kanya yang pinagdaanan ay dî makahihingi sa ibang bayang aral sa kanya, na tanggihan ang pangjiuis at dungisan ang kanyang ngalan.

Walang sapat na pulbura sa boong mundo upang sugpuin ang pagdahas laban sa m̄ga kalayaan ng tao.

Auong kabuluhang ng pagasasarili kung ang busabos ngayon ay siyang kinabukasa'y magma malupit?

Tangl na n̄ga lamang na dî napaparam kaylanman ang pag-ibig sa Tinubuang Bayan, sa minsang ito'y magpunlâ sa pusò ng tao, sapagka't ang gayong pag-ibig ay lagda ng Maykapal, kaya't walang katapusan ang kaniyang pananatili.

Malaki ngang lubhâ ang katungkulang gagapin ng babae sa pagbibilis ng hirap ng bayan, ngunit lahat ng ito'y di higit sa lakas ng babaing tagalog. Talastas ng lahat ang kapangyarihan at galing ng babae sa Pilipinas, kaya n̄ga kanilang binulag, iiginapos, iniyukô ang loob panatag silang habang ina'y alipin ay maaalipin din naman ang lahat ng m̄ga anak.

Durugtungan

Bahay Sanglaan

NI
Zacarias de Guzman

144 Villalobos, Quiapo, Tel: 3595.

Mabuting maghalaga sa mga hiyas, na gaya ng mga brilyante, perlas, ginto, at iba pang mga bagay na may halaga. Mataas ang turing sa mga pagtasa, magaan ang patubo.

CRISPULO ZAMORA

Platero at Grabador.

351 San Sebastian Maynila, Tel: 3265

Gumágawa ng magagandang korona para sa mga reina, ng mga medalla, botones, insignias, copas na pang ganting pala, pang gayak sa simbahán, mga larawan, caliz, bastón, hiyas, karatulang tanso, mga chapa, ibp.

Mabuting yumari at mura lalo na sa kapwa pilipino.

LOS FILIPINOS

1011-1013 San Fernando,
MAYNILA, K. P.

Pagsadyain ang mga kasangkapan ng auto na mga bagong dating at iba't iba pang mga kasangkapan bakal.

Macario Lim Manaat, Gerente.

BERNABE STUDIO

Salcedo, Blg. 708, Sta. Cruz,
MANILA, R. P.

P. O. Box. Blg. 973.
TELEFONO, 3216.

Araw-araw ay rumeretrato mula sa a las 9 ng umaga hanggang a las 3 ng hapon at tumatanggap ng mga gawaing nauukol sa bagay na itó, gaya ng **Ampliación, Reproducción, Opalinas, alfileres, Revelaciones, Copias FOTOGRABADOS, AT ZINCOGRAFIA**, ibp.

Walang bayad sa pasuklay.

ANG HALAGA SA MGA GRUPO AT IBANG MGA BAGONG PARAAN AY
AYON SA PAGKASUNDUAN.

Ngayo'y may lalong pag-uurungan sa dakong pinagreretratuhan.

Encuadernacion y Librería

— de —

SOFRONIO G. CALDERON

758 Reyna Regente, Binondo.

Se recibe toda clase de trabajo concerniente al ramo de la
encuadernacion.

PARA
Regalos

DE
Boda

En todo el oriente esta en la unica casa que cuenta siempre con un inmenso surtido de articulos para regalos.

Hay caprichosos objetos de "PLATA ROGERS"
y plata de ley.

Desde P400 a P1.000oo

CENTROS DE MESA

FLOREROS

LICORERAS

JUEGOS DE CUBIERTOS

PONCHERAS

JUEGOS DE CAFE

id. DE TOCADOR

BANDEJAS

PANERAS

COTELERAS

SERVICIOS PARA HELADOS

JUEGOS DE SALERITOS

BIZCOCHERAS

AZUCARERAS

ESCRIBANIAS

ALFILETEROS

TARJETEROS

CENICEROS

JOYEROS

POLVERAS ETC. ETC.

**H. E. HEACOCK Co.
ESCOLTA 121-123**